

MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALLARINDA ERASMUS VE FARABİ PROGRAMLARININ İŞLERLİĞİ

Yrd. Doç. Dr. Ersan ÇİFTÇİ, Erzincan Üniversitesi
Arş. Gör. Taner ULUÇAY, Erzincan Üniversitesi

ÖZET

Avrupa’da yüksek öğretim kurumlarının birbirleri ile çok yönlü işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programı olan Erasmus Programı ve bu programın bir benzeri olan; Türkiye üniversiteleri arasında öğretim elemanı ve öğrenci değişimini hedefleyen Farabi Programı, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının farklı üniversitelerin eğitim öğretim imkanlarından faydalanmaları amacıyla ülkemizdeki üniversitelerde yürürlükte olan değişim programlarıdır. Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye’deki üniversitelerde müzik eğitimi anabilim dallarında Erasmus ve Farabi Programlarından ne derecede yararlanıldığının tespit edilmesidir. Araştırma tarama modelinde planlanmış ve veriler Türkiye’deki üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının Erasmus ve Farabi program koordinatörlerine uygulanan anketler ile elde edilmiştir. Ulaşılan veriler analiz edilerek anabilim dallarına göre sınıflandırılmış ve bağlı bulundukları üniversitelerin eğitim öğretim imkanlarına ve kadrolarına göre değerlendirilip yorumlanarak ortaya çıkan genel sonuçlara göre; öğrenci ve öğretim elemanı değişimine girebilecek üniversitelere ilişkin öneriler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erasmus Programı, Farabi Programı, Öğrenci Değişimi, Öğretim Elemanı Değişimi

1.Giriş

Ülkemizde sosyo-kültürel değişime ve gelişime paralel olarak ihtiyacı belirginleşen müzik eğitimini, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında verecek olan müzik eğitimcisi ihtiyacının karşılanabilmesi için; eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde açılan müzik eğitimi anabilim dallarının sayısı son yıllarda artış göstermiştir. Özellikle yeni açılan müzik eğitimi anabilim dallarında, eğitim ve öğretimin niteliğini olumsuz olarak etkileyen en büyük sorunların başında, bu anabilim dallarında görev yapan öğretim üyesi sayısındaki yetersizlik gelmektedir. Bu anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin ve ders veren öğretim elemanlarının yurt dışında ve yurt içinde farklı üniversitelerdeki aynı programlarda geçici sürelerde bulunarak bu üniversitelerin eğitim öğretim imkânlarından yararlanmaları, alınan ve verilen eğitimin niteliğine kısa ve uzun vadede olumlu katkılar sağlayacaktır.

Bu değişim programları sayesinde ülkemizin farklı üniversitelerinde, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Anabilim Dallarında öğrenim gören lisans ve lisansüstü seviyedeki öğrenciler, öğrenim gördükleri alana ilişkin farklı öğretim elemanlarından ve farklı eğitim öğretim imkanlarından faydalanma imkanı bulabilmektedirler. Erasmus ve Farabi programları kapsamında, anlaşmalı üniversitelerde belirli sürelerde ders veren öğretim elemanları; farklı öğrenci profillerine ders verebilmekte ve akademik deneyimlerini geliştirebilmektedirler.

1.1. Erasmus Programı

Programın amacı Avrupa’da yüksek öğretimin kalitesini artırmak ve Avrupa boyutunu güçlendirmektir. Bu hedef, Avrupa’nın değişik ülkelerindeki iyi uygulamaları Avrupa’nın bütününe istifadesine sunmak olarak özetlenebilir. Erasmus programı, belirtilen amaçları; üniversiteler arasında ülkelerarası işbirliğini teşvik ederek, öğrencilerin ve eğitimcilerin Avrupa’da karşılıklı değişimini sağlayarak ve programa katılan ülkelerdeki çalışmaların ve alınan derecelerin akademik olarak tanınması ve şeffaflığın gelişmesine katkıda bulunarak gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Erasmus programı Socrates Programına dahil ülkeler olan Avrupa Birliği üyesi 25 ülke, Avrupa Birliğine üye olmayıp Avrupa Serbest Ticaret Alanı üyesi İsviçre, Lihtenştayn, Norveç ve Avrupa Birliğine üye olmaya aday Bulgaristan, Romanya ve Türkiye yüksek öğretim kurumlarının istifadesine açıktır.

Ülkelerin ilgili resmi kurumlarınca **yüksek öğretim kurumu** olarak kabul edilen üniversite, enstitü, akademi ve benzeri kurumlar, Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğüne başvurarak *Erasmus Üniversite Beyannamesi - EÜB (Erasmus University Charter - EUC)* almaya hak kazandıkları takdirde, bu kurumların öğrenci ve akademik personeli Erasmus programından faydalanabilir. Bir kez alınan EÜB içinde bulunulan Socrates dönemi sonuna kadar geçerlidir. Kurumlar, her yılın 1 Kasım günü son başvuru tarihi olmak üzere, Komisyonun başvuruları açtığı tarihten itibaren başvuruda bulunabilirler.

Erasmus öğrenci değişimi programı ile öğrenciler 1 akademik yıl içinde 1 veya 2 dönemliğine başka bir Avrupa ülkesi EÜB sahibi yüksek öğretim kurumunda öğrenci olabilirken, öğretim elemanları aynı koşullar altında 1 hafta - 6 ay aralığında ders vermek üzere yurt dışına gidebilmektedirler. Avrupa Komisyonu değişimden faydalanan bireylerin yurt dışında olmalarından kaynaklanacak ek masraflara katkı sağlamak amacıyla karşılıksız hibe vererek değişime mali olarak da destek vermektedir. Birliğe aday ülke olarak Türkiye’nin öğrenci ve öğretim elemanı değişimi yalnızca üye ülkelerle mümkün olabilmektedir.

20. yüzyılın sonlarında Avrupa, 21. yüzyılın bilgi çağı olacağı tespitinden hareketle **Bilgi Avrupa’sı**’nı oluşturmak amacıyla eğitim alanında uygulanacak bir dizi kararlar almıştır. Gücünü bilgi-den ve bilimden alacak olan Bilgi Avrupa’sında, Avrupa coğrafyasındaki ülkeleri hem birbirleri ile uyumlu - birbirlerini tamamlayıcı, hem de rakiplerinden üstün kılacak bir yüksek öğretim sistemi oluşturulması hedeflenmiştir.

9 Haziran 1999’da Bologna Bildirisi’nin 29 ülke tarafından imzalanması ile Bologna Süreci resmi olarak başlamış ve süreci takip etmek üzere bir Bologna İzleme Grubu (Bologna Follow-up Group - BFUG) oluşturularak iki yılda bir eğitim bakanlarının toplanması kararlaştırılmıştır. 1999’dan beri sürece dahil ülkelerin eğitim bakanları her iki yılda bir toplanmakta ve Avrupa yüksek öğretiminin geleceği planlanmaktadır. Türkiye bu sürece 2001 yılında Prag toplantısında dahil olmuştur.

1999 Bologna Bildirisi ile deklare edilen yüksek öğretimde ulaşılması istenilen 6 hedefe 2001 yılı Prag Bildirisi ile 3 hedef alanı daha eklenmiştir ve sürecin temel öncelikleri olarak şöyle sıralanmaktadır:

- Derecelelerin kolay anlaşılabilirdiği ve karşılaştırlılabildiği bir sistem oluşturulması,
- Lisans ve Lisansüstü olarak kademelendirilmiş bir sistem oluşturulması,
- AKTS’de olduğu gibi kredili bir sistem kurulması,
- Öğrenci, öğretim elemanları, araştırmacı ve idari personelin serbest dolaşımını kısıtlayan unsurları ortadan kaldırarak hareketliliğin artırılması,
- Kalite güvencesi (Quality Assurance) alanında Avrupa’da işbirliğinin artırılması,
- Yüksek öğretimde bulunması gereken Avrupalılık bilincinin artırılması,
- Yaşamboyu öğrenim,
- Avrupa Yüksek Öğretim Alanının oluşturulması.

2005 yılı itibariyle 45 ülke süreçte yer alarak bu ortak eğitim hedefini desteklemektedir. Bu ülkeler sürece katılım yıllarıyla birlikte şöyledir;

- 1999: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere;
- 2001: Hırvatistan, Güney Kıbrıs, Lihtenştayn, Türkiye;
- 2003: Arnavutluk, Andora, Bosna Hersek, Vatikan, Rusya, Sırbistan ve Karadađ, Makedonya;
- 2005: Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Moldova ve Ukrayna.

(<http://yogm.meb.gov.tr/ERASMUSPROGRAMI-WEB.htm>).

1.2. Erasmus Kimdir?

Desiderius Erasmus 1465 - 1536 yılları arasında yaşamış Hollandalı bir felsefe adamıdır. Rönesansla birlikte ortaya çıkan hümanizm akımının öncülerinden ve en büyük temsilcilerinden biri olan Erasmus, Avrupa’nın ortak bir sanat ve bilim çatısı altında birleşmesine yaptığı katkılardan dolayı ve çağının eğitim felsefesine olan etkisi ile programa uygun bir isim olarak düşünülmüştür (<http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinid=67348F8ED5FB6EC81868070BD1024AEB39FB9>).

1.3. Farabi Değişim Programı

Kısaca “Farabi Değişim Programı” olarak adlandırılan Yükseköğretim Kurumları Arasında Öğrenci ve Öğretim Üyesi Değişim Programı, üniversite ve yüksek teknoloji enstitüleri bünyesinde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim-öğretim yapan yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişim programıdır.

Farabi Değişim Programı, öğrenci veya öğretim üyelerinin bir veya iki yarıyıl süresince kendi kurumlarının dışında bir yükseköğretim kurumunda eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmelerini amaçlamaktadır. Farabi Değişim Programının uygulanmasına ilişkin ilkeler, Yönetmelik ve Esas ve Usuller tarafından ayrıntılarıyla belirlenmiştir.

Yükseköğretim Kurulu tarafından, Yükseköğretim Kurumları arasında Öğrenci ve Öğretim Üyesi Değişim Programına İlişkin Yönetmelik 18/02/2009 tarih ve 27145 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış ve Farabi Değişim Programı başlatılmıştır(<http://www.istanbul.edu.tr/uaik/farabi/>).

1.4. Farabi Kimdir?

Türkistan'ın Farab şehrinde 871 yılında doğmuştur. Buhara, Bağdat, Şam, Kahire, Harran ve Halep gibi zamanın önemli ilim merkezlerini dolaşmıştır. Felsefe, matematik, mantık, siyaset bilimi ve musiki alanında eserler yazmıştır. İslam dünyasında felsefe alanında Muallim-i Evvel (İlk Öğretmen) denen Aristo ile kıyaslanacak kadar büyük bir şöhrete sahiptir ve Muallim-i Sani (İkinci Öğretmen) olarak anılır. Batı dünyasında "Alpharabius" olarak tanınır. 950 yılında Şam'da vefaat etmiştir(<http://farabi.yok.gov.tr/index.php?page=yazi=0&i=2>).

2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, "Erasmus" ve "Farabi" Öğrenci - Öğretim Elemanı Değişim Programlarından ne derecede yararlanıldığının tespit edilmesidir.

3. Yöntem

Tarama modelinde planlanan araştırmada veriler Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının Erasmus ve Farabi program koordinatörlerine uygulanan anketler ile elde edilmiştir. Anketler sonucu toplanan veriler üniversitelerin resmi internet sitelerinde yer alan Erasmus ve Farabi Koordinatörlüklerine ait sayfalardaki bilgilerle karşılaştırılmış ve gerekli durumlarda anket uygulanan koordinatörler ile telefon görüşmeleri yapılarak bilgilerin doğruluğu kontrol edilmiştir. Doğruluğu kesinleşen bilgiler tablolastırılmıştır. Verilerin analizi sonucu elde edilen bilgiler, öğretim yılları dikkate alınarak, Erasmus ve Farabi Değişim programları çerçevesinde; anlaşma yapılan ülkeler-üniversiteler-program çerçevesinde giden öğrenciler-gelen öğrenciler-giden öğretim elemanları-gelen öğretim elemanlarına ait sayısal bulgular şeklinde tablolastırılarak yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Bu bölümde 23 Müzik Eğitimi Anabilim Dalının Erasmus ve Farabi koordinatörlerine uygulanan anketlerden elde edilen bulgular Erasmus ve Farabi tabloları olarak ayrı ayrı verilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1.’de yer alan veriler (Eğilmez, 2010) Üniversitelerin Müzik Öğretmenliği Programları Erasmus koordinatörlerinden alınan en son bilgilerle güncellenerek oluşturulmuştur.

Tablo 1. Erasmus Programı Çerçevesinde Anlaşma Yapılan Avrupa Üniversitelerine Göre Programdan Yararlanan Öğrenci ve Öğretim Elemanı Sayıları

Türkiye Üniversiteleri	Avrupa Üniversiteleri	Öğretim Yılı	Giden Öğrenci	Gelen Öğrenci	Giden Öğretim Elemanı	Gelen Öğretim Elemanı
Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)	Panevezys Koleji (Litvanya)	06-07			1	
Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu)	İtalya Latin Müzik Konservatuvarı Sadece Öğretim Elemanı Değişim İşbirliği. Öğrenci Kota:1	Aktif Değil				
	Vilnius Yüksek Eğitim Koleji (Litvanya) Öğrenci Kota:2	07- 08		1	3	
	Klaipeda Üniversitesi (Litvanya) Kota:2	08- 09	2			
	Szeged Üniversitesi Macaristan Öğrenci Kota:2	06- 07			2	
		07- 08	2		3	
		08- 09	1		1	
		09 -10	1		2	
	Stanislawa Moniuszkiw Gdansk Müzik Akademisi (Polonya) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
Atatürk Üniversitesi (Erzurum)	Prag Sahne Sanatları Akademisi(HAMU) (Çek Cumhuriyeti) Kota Belirlenmedi.	Aktif Değil				
İnönü Üniversitesi (Malatya)	Mannheim Müzik ve Sahne Sanatları Üniversitesi (Almanya) Öğrenci Kota:2	07-08	1			
	Monopoli Müzik Konservatuvarı (İtalya) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
	Vorarlberger Konservatuvarı(Avusturya) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
Nigde Üniversitesi (Niğde)	Din Oradea Üniversitesi(Romanya) Öğrenci Kota:2	08-09	2		2	
	Klaipeda University (Lithuania) Öğrenci Kota:2	08-09	1			
		09-10	2			
Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas)	Tartu Ulikool (Estonya)	08-09			1	
	Öğrenci Kota:1	09-10			1	
	Krakow Müzik Akademisi (Polanya)	06-07	1		1	
	Politechnico de Castelo Branco Enstitüsü (Portekiz) Öğrenci Kota:1	07-08	2			
		08-09	2			
		09-10	2		1	2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Çanakkale)	Hildesheim Üniversitesi (Almanya) Öğrenci Kota:2	08-09	1			1
	Yeni Bulgaristan Üniversitesi (Bulgaristan) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
	Ostrava Üniversitesi (Çek Cumhuriyeti) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
	Kopenhagen Üniversitesi (Danimarka) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				

Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon)	Batı Timisora Üniversitesi(Romanya) Öğrenci Kota:2	08-09		1		
	Esterhazy Karoly Foiskola (Macaristan) Öğrenci Kota:3	06-07	3		3	
		07-08	3	2		
		08-09	2	3		
	Rzeszow Üniversitesi (Polonya) Öğrenci Kota:3	Aktif Değil				
Adnan Menderes Üniversitesi (Aydın)	Zemaitijos Koleji (Litvanya) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
	Marijampole Koleji (Litvanya) Öğrenci Kota:1	07-08			1	
		08-09				2
		09-10				2
	Spiru Haret Üniversitesi (Romanya) Öğrenci Kota:1	Aktif Değil				
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (Burdur)	Oradea Üniversitesi (Romanya) Öğrenci Kota:1	Aktif Değil				
	Ostarava Üniversitesi(Çek Cumhuriyeti) Öğrenci Kota:Belirlenmedi.	08-09			3	2
	Malacitana Üniversitesi (İspanya) Öğrenci Kota:Belirlenmedi.	Aktif Değil				
Pamukkale Üniversitesi (Denizli)	Maribor Üniversitesi (Slovenya) Öğrenci Kota:2	Erasmus İşbirliği Anlaşması İmza Sürecindedir.				
Selçuk Üniversitesi (Konya)	Porto Üniversitesi(Portekiz) Öğrenci Kota:2	06-07	3			
		08-09	2			
		09-10	1			
Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Tokat)	Batı Timisoara Üniversitesi(Romanya) Öğrenci Kota:Belirlenmedi.	08-09	3			
		09-10	1			
Trakya Üniversitesi (Edirne)	Madrid İleri Müzik Konservatuarı(İspanya) Öğrenci Kota:15	Aktif Değil				
Uludağ Üniversitesi (Bursa)	Szeged Üniversitesi (Macaristan) Öğrenci Öğrenci Kota:Gelen 2 – Giden 8	06-07	2			
		07-08	3		2	
		08-09	1			1
	Lorenzo Perosi Müzik Konservatuarı (İtalya) Öğrenci Kota:5	08-09	1			3
		09-10	3		3	
	Hildesheim Üniversitesi (Almanya) Öğrenci Kota:3	08-09				1
		09-10	2			
	Friedrich-Alexander Üniversitesi (Almanya) Öğrenci Kota:1	Aktif Değil				
Marmara Üniversitesi (İstanbul)	"F. Torrefranca" Vibo Valentia Müzik Konservatuarı (İtalya) Öğrenci Kota:2	Aktif Değil				
	Dortmund Teknik Üniversitesi (Almanya) Öğrenci Kota=Gelen1, Giden2	10-11	1			
	Szeged Üniversitesi(Macaristan) Öğrenci Kota:Belirlenmedi	09-10	3			
	Tallinn Üniversitesi (Estonya) Sadece Öğretim Elemanı için	2010-2011 döneminde başlamıştır				
	Stanislaw Moniuszko Müzik Akademisi (Polonya) Öğrenci Kota:3	06-07	2			
		07-08	4		1	1
		08-09	2		1	6

Yüzüncü Yıl Üniv.(Van)	Poite Echole Pedagojik (Lozan-İsviçre)	09-10			2	
Harran Üniversitesi (Şanlı Urfa)	Klaipeda Üniversitesi (Litvanya)	06-07			1	1
Toplam 18	43		62	7	35	22

Tablo 1 incelendiğinde; Türkiye’deki üniversitelerde müzik öğretmeni yetiştiren 23 müzik öğretmenliği programından 18’inin, Avrupa’daki 43 üniversite ile Erasmus İşbirliğine girdiği görülmektedir. Ancak; Erasmus çerçevesinde işbirliğine girilen 43 üniversiteden 17 üniversitenin öğrenci ve öğretim elemanı değişimi anlamında henüz aktif olmadığı görülmektedir. Türkiye’deki üniversitelerde bulunan 5 müzik öğretmenliği programının ise herhangi bir Avrupa üniversitesi ile Erasmus işbirliğinin bulunmadığı görülmektedir.

Veriler öğrenci ve öğretim elemanı gidiş gelişi açısından incelendiğinde; 2006’dan bugüne kadar 62 öğrencinin Avrupa’daki üniversitelere gitmiş olduğu, 7 öğrencinin ise Avrupa’daki üniversitelerden Türkiye’deki üniversitelere gelmiş olduğu görülmektedir. 2006’dan bugüne kadar Erasmus hareketliliği dâhilinde 35 öğretim elemanının Türkiye’deki üniversitelerden Avrupa’daki üniversitelere gitmiş olduğu, Avrupa’daki üniversitelerde görev yapan 22 öğretim elemanının da Türkiye’deki üniversitelere gelmiş olduğu görülmektedir.

Erasmus öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinin en yoğun şekilde gerçekleştiği üniversite-lerimizin; Marmara Üniv., Uludağ Üniv., Abant İzzet Baysal Üniv., Karadeniz Teknik Üniv., Cumhuriyet Üniv., Niğde Üniv. gibi üniversitelerimiz olduğu görülmektedir.

Tablo 1.’deki veriler Erasmus anlaşması yapılan üniversitelerin bulunduğu ülkeler açısından incelendiğinde; Türkiye’deki Müzik Öğretmenliği Programlarının; Litvanya’dan 7 üniversite, Almanya’dan 5 üniversite, Romanya’dan 5 üniversite, Macaristan’dan 4 üniversite, Polonya’dan 4 üniversite, İtalya’dan 4 üniversite, Çek Cumhuriyeti’nden 3 üniversite, Portekiz’den 3 üniversite, Estonya’dan 2, İspanya’dan 2 üniversite, İsviçre, Slovenya, Danimarka, Bulgaristan ve Avusturya’dan 1 er üniversite ile Erasmus öğrenci ve öğretim elemanı değişimi programı bağlantısı yaptığı görülmektedir. Türk Üniversitelerinin en fazla Litvanya, Almanya, Romanya, Macaristan ve Polonya’daki üniversiteler ile Erasmus bağlantısı kurdukları görülmektedir.

Tablo 1.’deki veriler Erasmus anlaşmalarının yapıldığı yıllara göre incelendiğinde; 2008-2009 Öğretim yılında 16, 2009-2010 öğretim yılında 10, 2007-2008 öğretim yılında 9, 2006-2007 öğretim yılında 8 Avrupa üniversitesi ile Erasmus işbirliğine gidilerek karşılıklı öğrenci ve öğretim elemanı dönüşümünün gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu anlamda en yoğun öğretim yılının 2008-2009 öğretim yılı olduğu tespit edilmiştir. 2010-2011 öğretim yılında 2 hareketlilik tespit edilmiştir. Ancak, 2010-2011 öğretim yılının bütün verileri anlaşma sürecinde bulunan üniversitelerin henüz netleşmemesinden dolayı anabilim dalı Erasmus koordinatörlerine uygulanan anketlerde toplanamamıştır. Bazı üniversiteler yazışma ve görüşme sürecinde oldukları Avrupa ülkelerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 2. Farabi Programı Çerçevesinde Anlaşma Yapılan Üniversitelere Göre Programdan Yararlanan Öğrenci ve Öğretim Elemanı Sayıları

Üniversite Adı	Farabi Protokolü Kapsamında Değişime Girilen Üniversite	Öğretim Yılı	Giden Öğrenci	Gelen Öğrenci	Giden Öğretim Elemanı	Gelen Öğretim Elemanı
Gazi Üniversitesi	Atatürk Ün.	09-10		1		
		10-11				
	Karadeniz Teknik Üniversitesi	09-10		1		
		10-11				
	Uludağ Ün.	09-10				
		10-11		1		
	Muğla Ün.	09-10				
		10-11		1		
	Gazi Osman Paşa Ün.	09-10				
		10-11		1		
	Onsekiz Mart Ün.	09-10				
		10-11		1		
	Cumhuriyet Ün.	09-10				
		10-11		2		
	Abant İzzet Baysal Ün.	09-10				
		10-11		2		
Abant İzzet Baysal Ün.	Gazi Üniversitesi	09-10				
		10-11	2			
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Gazi Üniversitesi	09-10	1			
		10-11				
Muğla Ün.	Gazi Üniversitesi	09-10				
		10-11	1			
	Pamukkale Ün.	09-10				
		10-11	1			
Gazi Osman Paşa Ün. (Tokat)	Gazi Üniversitesi	09-10				
		10-11	1			
	Cumhuriyet Ün.	09-10				
		10-11	2			
Atatürk Ün.	Gazi Üniversitesi	09-10	1			
		10-11				
	Kafkas Ün. Türk Müz. Konserv.	09-10			1	
		10-11				

İnönü Üniversitesi	Balıkesir Ün.	09-10				
		10-11	2			
	Cumhuriyet Ün.	09-10				
		10-11		2		
Balıkesir Ün.	İnönü Üniversitesi	09-10				
		10-11		2		
	Uludağ Ün.	09-10				
		10-11	1			
Cumhuriyet Ün.	İnönü Üniversitesi	09-10				
		10-11	2			
	Gazi Üniversitesi	09-10				
		10-11	2			
Uludağ Ün.	Balıkesir Ün.	09-10				
		10-11		1		
	Selçuk Ün.	09-10				
		10-11		1		
	Gazi Üniversitesi	09-10				
		10-11	1			
Selçuk Ün.	Uludağ Ün.	09-10				
		10-11	1			
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Kafkas Ün. Türk Müz. Konserv.	09-10			1	
		10-11				
Pamukkale Ün.	Muğla Ün.	09-10				
		10-11		1		
Yüzüncü Yıl Ün.	Adnan Menderes Üniversitesi	09-10				
		10-11				1
Adnan Menderes Üniversitesi	Yüzüncü Yıl Ün.	09-10				
		10-11			1	
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Gazi Üniversitesi	09-10				
		10-11	1			
	Muğla Üniversitesi	09-10				
		10-11	1			
16	32		20	17	3	1

Tablo 2.’de yer alan veriler Üniversitelerin Müzik Öğretmenliği Programları Farabi koordinatörlerinden alınan en son bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Tablo 2. İncelendiğinde; Türkiye’deki üniversitelerde müzik öğretmenliği yetiştiren 23 müzik öğretmenliği programından 16’sının, diğer üniversitelerin müzik öğretmenliği programları ile Farabi öğrenci ve öğretim elemanı değişimine girdiği görülmektedir. 7 müzik öğretmenliği programının ise herhangi bir üniversite ile Farabi değişim programı hareketliliğinin bulunmadığı görülmektedir. Farabi değişim programı hareketliliğinin bulunmadığı bu müzik öğretmenliği programlarının bulunduğu üniversiteler; Dokuz Eylül Ün., Tekirdağ Ün., Marmara Ün., Erzurum Ün., Niğde Ün., Harran Ün. M. Akif Ersoy Ün. Olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2.’deki veriler öğrenci ve öğretim elemanı gidiş geliş açısından incelendiğinde; Farabi öğrenci ve öğretim elemanı değişim programının hayata geçirildiği 2009-2010 ve 2010-2011 öğretim yıllarında Farabi hareketliliğinden faydalanan üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarında 20 gelen öğrenci, 17 giden öğrenci olmak üzere toplam 37 öğrencinin Farabi değişim programından yararlandığı tespit edilmiştir. Bu sayı içerisinde 2010-2011 öğretim yılının bahar yarıyılında bu değişim programından yararlanacak öğrenciler de dahildir. Farabi programı çerçevesinde 2009-2010 öğretim yılında sadece iki öğretim elemanının farklı bir üniversitede ders verdiği tespit edilmiştir. 2010- 2011 öğretim yılının bahar yarıyılında sadece bir öğretim elemanı hareketliliğinin olacağı belirlenmiştir. Bu durum Farabi üniversiteler arası öğrenci ve öğretim elemanı değişim programının öğrenci değişimi açısından işlerlik kazandığını, ancak; öğretim elemanı değişimi açısından yeterince işlerlik kazanamadığını göstermektedir.

Farabi öğrenci hareketliliğinin en yoğun şekilde Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Programında gerçekleştiği Gazi Üniversitesinin . 8 farklı üniversiteden Farabi kapsamında öğrenci kabul ettiği görülmektedir. Uludağ ün. Müzik Öğrt. Programının 3 farklı üniversiteden öğrenci kabul ettiği ve gönderdiği, diğer üniversitelerin 2 ya da bir üniversite ile Farabi kapsamında öğrenci değişimine girdikleri görülmektedir.

Tablo 2.’deki veriler öğretim yıllarına göre üniversitelerdeki Farabi hareketliliği açısından incelendiğinde; 2009-2010 öğretim yılında toplam 5 hareketliliğin olmasına karşın, 2010-2011 öğretim yılında toplam 26 değişim hareketliliğinin olduğu görülmektedir. Bu durum özellikle Farabi öğrenci değişim programının uygulanmaya girdikten bir öğretim yılı sonrasında üniversitelerin müzik öğretmeni yetiştiren programlarında yaygınlaşmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir.

5. Sonuçlar

- Türkiye’deki üniversitelerde müzik öğretmeni yetiştiren 23 müzik öğretmenliği programından 18’inin, Avrupa’daki 43 üniversite ile Erasmus İşbirliğine girdiği, Ancak; Erasmus çerçevesinde işbirliğine girilen 43 üniversiteden 17 üniversitenin öğrenci ve öğretim elemanı değişimi anlamında henüz aktif olmadığı görülmüştür.

- Türkiye’deki üniversitelerde bulunan 5 müzik öğretmenliği programının ise herhangi bir Avrupa üniversitesi ile Erasmus işbirliğinin bulunmadığı görülmüştür. 2006’dan bugüne kadar 62 öğrencinin Avrupa’daki üniversitelere gitmiş olduğu, 7 öğrencinin ise Avrupa’daki üniversitelerden Türkiye’deki üniversitelere gelmiştir.

- 2006’dan bugüne kadar Erasmus hareketliliği dahilinde 35 öğretim elemanının Türkiye’deki üniversitelerden Avrupa’daki üniversitelere gitmiş olduğu, Avrupa’daki üniversitelerde görev yapan 22 öğretim elemanının da Türkiye’deki üniversitelere gelmiştir.

- Erasmus öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinin en yoğun şekilde gerçekleştiği üniversitelerimizin; Marmara Ün., Uludağ Ün., Abant İzzet Baysal Ün., Karadeniz Teknik Ün., Cumhuriyet Ün., Niğde Ün. gibi üniversitelerimizdir.

- Türk Üniversitelerinin en fazla Litvanya, Almanya, Romanya, Macaristan ve Polonya’daki üniversiteler ile Erasmus bağlantısı kurdukları tespit edilmiştir.

- Üniversitelerimizin Müzik öğretmenliği programları, 2008-2009 Öğretim yılında 16, 2009-2010 öğretim yılında 10, 2007-2008 öğretim yılında 9, 2006-2007 öğretim yılında 8 Avrupa üniversitesi ile Erasmus programı kapsamında karşılıklı öğrenci ve öğretim elemanı değişimi gerçekleştirmiştir.

- Türkiye’deki üniversitelerde müzik öğretmeni yetiştiren 23 müzik öğretmenliği programından 16’sının, diğer üniversitelerin müzik öğretmenliği programları ile Farabi öğrenci ve öğretim elemanı değişimine girdiği tespit edilmiştir. 7 müzik öğretmenliği programının ise herhangi bir üniversite ile Farabi değişim programı hareketliliğinin bulunmadığı görülmektedir.

- Farabi öğrenci ve öğretim elemanı değişim programının hayata geçirildiği 2009-2010 ve 2010-2011 öğretim yıllarında Farabi hareketliliğinden faydalanan üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarında 20 gelen öğrenci, 17 giden öğrenci olmak üzere toplam 37 öğrencinin Farabi değişim programından yararlandığı tespit edilmiştir. Bu sayı içerisinde 2010-2011 öğretim yılının bahar yarısında bu değişim programından yararlanacak öğrenciler de dahildir.

- Farabi programı çerçevesinde 2009-2010 öğretim yılında sadece iki öğretim elemanının farklı bir üniversitede ders verdiği tespit edilmiştir. 2010- 2011 öğretim yılının bahar yarısında sadece bir öğretim elemanı hareketliliğinin olacağı belirlenmiştir. Bu durum Farabi üniversiteler arası öğrenci ve öğretim elemanı değişim programının öğrenci değişimi açısından işlerlik kazandığını, ancak; öğretim elemanı değişimi açısından yeterince işlerlik kazanmadığını göstermektedir.

- Farabi öğrenci hareketliliğinin en yoğun şekilde Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Programında gerçekleştiği Gazi Üniversitesinin . 8 farklı üniversiteden Farabi kapsamında öğrenci kabul ettiği görülmüştür.

- Uludağ ün. Müzik Öğrt. Programının 3 farklı üniversiteden öğrenci kabul ettiği ve gönderdiği, diğer üniversitelerin 2 ya da bir üniversite ile Farabi kapsamında öğrenci değişimine girdikleri görülmüştür.

- 2009-2010 öğretim yılında toplam 5 hareketliliğin olmasına karşın, 2010-2011 öğretim yılında toplam 26 değişim hareketliliğinin olduğu tespit edilmiştir.

- Farabi öğrenci değişim programının uygulanmaya girdikten bir öğretim yılı sonrasında üniversitelerin müzik öğretmeni yetiştiren programlarında hızla yaygınlaşmaya başladığı görülmüştür.

6. Öneriler

Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının, Avrupa üniversitelerinde bulunan müzik eğitimi kurumları ile öğrenci ve öğretim elemanı düzeyinde iletişime geçilmesi, gerek Avrupa üniversitelerindeki gerekse Türkiye üniversitelerindeki bilgi paylaşımı, kültürel tanıtım, akademik deneyim kazanılması açılarından büyük önem taşımaktadır. Bütün bu fırsatlar müzik

eğitimcisi yetiştiren yüksek öğretim kurumlarımıza Erasmus Öğrenci ve Öğretim Elemanı Değişim Programı ile sunulmaktadır. Bu nedenle üniversitelerimizin, müzik eğitimcisi yetiştiren programlarına, Erasmus kapsamında öğrenci ve öğretim elemanı değişimi yapabilecek gelişmiş ve ileri düzeydeki imkanlara sahip Avrupa üniversiteleri bularak gerekli protokoller kapsamında anlaşmalar yapılmalı ve mümkün olduğunca fazla sayıda öğrenci ve öğretim elemanını Erasmus programı ile farklı üniversitelere gönderilmelidir. Öğrenci ve öğretim elemanlarımızın gideceği üniversitelerin niteliği büyük önem taşımaktadır. İsteyen her üniversite ile anlaşma yapılmamalı, nitelik ön planda tutulmalıdır. Bu anlamda tecrübe sahibi olan müzik anabilim dallarımızdan Erasmus bağlantısı kurma aşamasında diğer müzik öğretmenliği programları da yardım almalıdırlar.

Farabi öğrenci ve öğretim elemanı değişim programı kapsamında müzik öğretmenliği programlarındaki öğrenci değişim hareketliliğinin hızlı bir şekilde artış göstermesine rağmen, asıl ihtiyaç olan öğretim elemanı hareketliliğinin sağlanamamış olması büyük bir eksikliktir. Özellikle yeni kurulan üniversitelerimizdeki öğretim elemanı sıkıntısı yaşanan müzik öğretmenliği programlarına, öğretim elemanı fazla olan üniversitelerden akışın sağlanabilmesi için öğretim üyelerine daha uygun özlük hakları ve daha özendirici ek ders imkanları sunulmalıdır.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

KAYNAKLAR

Eğilmez, H. O. (2010). *Llp/Erasmus Teaching Staff And Student Exchange Activities At The MusicTeacher Training Institutions Of Turkey And Experience And Opinions Of The Exchange Students Regarding The Process*. Proceedings of ICERI2010 Conference, 15th-17th November 2010, Madrid, Spain.

<<http://yogm.meb.gov.tr/ERASMUSPROGRAMI-WEB.htm>>, (25.11.2010).

<<http://www.ua.gov.tr/index.cfm?action=detay&yayinid=67348F8ED5FB6EC81868070BD1024AEB39FB9>>, (20.11.2010).

<<http://www.istanbul.edu.tr/uaik/farabi/>>, (22.11.2010).

<<http://farabi.yok.gov.tr/index.php?page=yazi=0&i=2>>, (25.11.2010).

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ